

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

The relationship between the competency of school administrators and
the academic administration under the Nakhon Sawan Provincial Office of
Vocational Education

จารุวรรณ ทิธา^{1*}, ธนาภัสสร สนธิรักษ์², ธีรพจน์ แบนเนียน³
Jaruwan Tita^{1*}, Thanaphat Sonthirak², Teerapod Naebnean³

^{1,2,3} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{1,2,3} Master of Education Program in Education Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: yingjaruwan@gmail.com^{1}, thanaphat.so@nsru.ac.th², teerapod.n@nsru.ac.th³

Received: March 04, 2025

Revised: March 17, 2025

Accepted: March 20, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2. ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการ และ 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูจำนวน 210 คน ได้มาจากตารางเครชีและมอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเที่ยงเท่ากับ 0.96 และการบริหารงานวิชาการที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก 2. ระดับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคีอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านแผนกวิชา อยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.61$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ($r_{xy} = 0.59$) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($r_{xy} = 0.51$) และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ($r_{xy} = 0.34$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารงานวิชาการ, อาชีวศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1. to study the level of competency of school administrators, 2. to study the level of academic administration, and 3. to study the relationship between the competency of school administrators and academic administration. The sample group in this research was 210 teachers selected using the Krejcie and Morgan table obtained by a simple random sampling method. The instruments of this research were the questionnaire on competency of school administrators with content validity between 0.67 and 1.00 and reliability at 0.96 and academic administration with content validity between 0.67 and 1.00 and reliability at 0.90. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The research findings were as follows: 1. The level of the competency of school administrators overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest average was self-development at the highest level, followed by morality and ethics at the highest level, and the lowest average was achievement at a high level. 2. The level of academic administration overall was at the highest level. When considering each aspect, it was found that the highest average was the dual vocational education systems at the highest level, followed by the curriculum and instructional development at the highest level, and the lowest average was the departmental operations at a high level. 3. The relationship between the competency of school administrators and academic administration had a positive correlation overall at a moderate level ($r_{xy} = 0.61$) which is consistent with the research hypothesis. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest positive correlation was the analysis and synthesis ($r_{xy} = 0.59$), followed by the teamwork ($r_{xy} = 0.51$), and the lowest correlation was the self-development ($r_{xy} = 0.34$) with statistically significance at the 0.01 level.

Keywords: competency of school administrators, academic administration, Vocational Education

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งทางด้าน เศรษฐกิจสังคมและมีความพร้อมในการแข่งขันกับนานาประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีสมรรถนะในการบริหารเพื่อรองรับ

การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะต้องอาศัยลักษณะเฉพาะหลายอย่าง จึงจะสามารถบริหารองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่ดี และการที่มีลักษณะผู้นำที่ดีจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจและปฏิบัติภารกิจจนประสบความสำเร็จและสามารถทำงานร่วมกันได้ ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีอุดมการณ์และวิสัยทัศน์ กว้างไกล มีความคิดสร้างสรรค์กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ และมีความสามารถในการใช้ความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ รวมถึงผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพในการใช้สมรรถนะอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันกับทุกคนหรือทีมงานในองค์การ ผู้บริหารจะต้องใช้ศิลปะและกระบวนการของอิทธิพลต่อบุคคลหรือทีมงาน และสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความศรัทธา มีความเชื่อถือ และมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันสร้างประโยชน์ให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในบริบทของการบริหารจัดการศึกษาของไทย ในปัจจุบันท่ามกลางยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และเทคโนโลยี มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างมาก และจากสถานการณ์ในปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยหลังการปฏิรูปการศึกษารอบแรก พบว่ามีความล้มเหลวในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพของผู้บริหารในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการในสร้างความเจริญงอกงามให้แก่บุคคลและสังคม ดังนั้น การเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (รัชชัย แสนดวง, 2565) ในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำ ซึ่งผู้นำ คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะ ซึ่งความเป็นผู้นำที่มีสมรรถนะเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาการทำงานกับคนในสถานศึกษา เป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เป็นการใช้นุญยสัมพันธ์การสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการสร้างบรรยากาศต่อองค์การ เพื่อช่วยในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และการพัฒนาสถานศึกษาและนำไปสู่เป้าหมาย จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถที่มีสมรรถนะที่ควรจะเป็นตามมาตรฐานอาชีพ หากผู้บริหารขาดสมรรถนะที่จำเป็นดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ทั้งด้านชื่อเสียง ค่านิยม และผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล ข้อมูลข่าวสารสามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว (พรวลี ตรีประภากร, 2564) สมรรถนะผู้บริหาร คือ สิ่งที่แสดงออกมาในรูปแบบของความสามารถต่าง ๆ ดังนั้น สมรรถนะผู้บริหาร จึงเป็นปัจจัยหลักเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อผู้บริหารมีสมรรถนะที่ดีก็จะเป็นปัจจัยส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายสำเร็จ ลุล่วงไปด้วย ซึ่งปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจะต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงและมีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะที่ดีจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและสังคมส่วนรวม เนื่องจากผู้บริหารมีสมรรถนะจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กัญญาธิษฐ์ ขุนประดิษฐ์, 2562)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานด้านวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกกิจกรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ การดำเนินงานตามสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีสมรรถนะการบริหารวิชาการตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีความเข้าใจหลักการและแนวทางการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการได้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสามารถจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมได้สอดคล้องกับ

ความต้องการของนักเรียน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ขั้นตอน และบทบาทในการบริหารหลักสูตร เป็นผู้นำในการนำหลักสูตรไปใช้ จัดหาส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามศักยภาพสูงสุด 3) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ติดตาม ประเมินผลการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน และส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศที่ได้รับไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป 4) ด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมในด้านอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สามารถวางระบบกระตุ้นกำกับ ติดตามให้ความช่วยเหลือการวิจัยในชั้นเรียนสามารถจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งใน และนอกห้องเรียน และความสำคัญของการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป ดังนั้น เมื่องานวิชาการเป็นงานที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญ และใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่นในการดำเนินงาน (พรวลี ตรีประภากร, 2564) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการบริหารงานวิชาการ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งอาจรวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการด้วยเช่นกัน

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) ระดับเทคนิค (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง หรือ ปวส.) และระดับเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หรือ ทล.บ.) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะยาว และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาระยะสั้นโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระ โดยในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษานั้นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานอาชีพที่ได้กำหนดให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีทักษะ ความรู้ และความสามารถที่เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงมีระบบบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างกว้างขวาง การจัดการอาชีวศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566) การบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ซึ่งในข้อ 8 กำหนดให้สถานศึกษาแบ่งการบริหารงานออกเป็นฝ่าย ดังนี้ คือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และ ฝ่ายวิชาการ และในข้อ 12 กำหนดให้ฝ่ายวิชาการแบ่งออกเป็นแผนกและงาน ดังนี้ คือ แผนกวิชา งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิทยบริการ และห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และงานสื่อการเรียนการสอน โดยแผนกวิชาให้เปิดทำการสอนตามความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่นและผู้เรียน และตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ในกรณีที่แผนกวิชาใดไม่มีความจำเป็นต้องเปิดทำการสอนในสถานศึกษาต่อไป ให้ดำเนินการยุบเลิกแผนกวิชาขึ้นนั้น การเปิดสอนแผนกวิชาใหม่ และการยุบเลิกแผนกวิชาให้ อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการวิทยาลัย โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552)

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารอาชีวศึกษาจังหวัดและอาชีวศึกษาภาค พ.ศ. 2559 หมวด 1 และให้เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจสำคัญในการจัดและส่งเสริมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ เพื่อสิทธิโอกาสในการได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของผู้เรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และต่อมาในปี พ.ศ. 2560 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559)

การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาประสบปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งในเชิงปริมาณ สถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่ภาคประกอบการได้เพียงพอกับความต้องการ ส่วนในเชิงคุณภาพ สถานศึกษาอาชีวศึกษา ไม่สามารถผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีทักษะและองค์ความรู้ในวิชาชีพได้เพียงพอเพื่อเข้าสู่การปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้จริง อีกทั้งในปัจจุบันมีการผลิตกำลังคนออกมามีทักษะ สมรรถนะและองค์ความรู้ที่ไม่ตรงกับความต้องการของภาคประกอบการ การสอนหลักสูตรอาชีวศึกษาถูกออกแบบมาไม่เหมาะสมกับความพร้อมของผู้เรียน เนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับทักษะที่ต้องใช้ในการทำงานจริง ถึงแม้สถานศึกษาจะเปิดสอนได้ตรงสาขา แต่เนื้อหาในหลักสูตรไม่ตรงกับทักษะ หรือหลักสูตรที่เปิดสอนอาจตรงกับความต้องการ แต่ล้าสมัยและไม่ทันต่อบริบทปัจจุบัน มีลักษณะเป็น “เชิงวิชาการ” มากกว่า “เชิงปฏิบัติ” ส่งผลให้การผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการได้ อีกทั้งยังไม่ตอบโจทย์และรองรับอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาในปัจจุบันยังขับเคลื่อนการพัฒนาไปได้อย่างล่าช้า ไม่มีความต่อเนื่อง และไม่ทันต่อสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงและความต้องการความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ ของผู้เรียน อีกทั้งยังไม่มีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่สามารถออกไปประกอบอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากไม่มีการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตรหรือจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ เพื่อรองรับ ส่งผลต่อสภาพการบริหารงานวิชาการจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V - NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 (ปวช.3) ปีการศึกษา 2566 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2566) แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาด้านคุณภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษาเมื่อเทียบกับคะแนนเฉลี่ยประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 37.30 และคะแนนเฉลี่ยระดับสถานศึกษามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 34.86 หากพิจารณาเป็นองค์ประกอบเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของสถานศึกษากับคะแนนเฉลี่ยของประเทศ แยกเป็นรายข้อดังนี้ สมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ ระดับสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 38.97 ระดับประเทศ ค่าเฉลี่ย 40.73 สมรรถนะภาษาอังกฤษ ระดับสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 27.23 ระดับประเทศ ค่าเฉลี่ย 27.40 และสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล ระดับสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 33.09 ระดับประเทศ ค่าเฉลี่ย 38.19 องค์ประกอบที่สถานศึกษาควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของสถานศึกษาดำรงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) สมรรถนะภาษาอังกฤษ 2) สมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล และ 3) สมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ

นับเป็นผลสะท้อนโดยตรงของกระบวนการบริหารจัดการและสมรรถนะของผู้บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิเสธความรับผิดชอบมิได้ ฉะนั้นผู้บริหารจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ เปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในทุกระดับและทุกประเภท เพื่อสร้างระบบการศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวเห็นได้ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับการบริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะในการบริหารงานสูง มีส่วนช่วยให้การบริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานได้สำเร็จและ

มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ว่ามีสมรรถนะในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใดและสมรรถนะใดส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนเอกสาร สามารถสรุปแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลได้ดังนี้

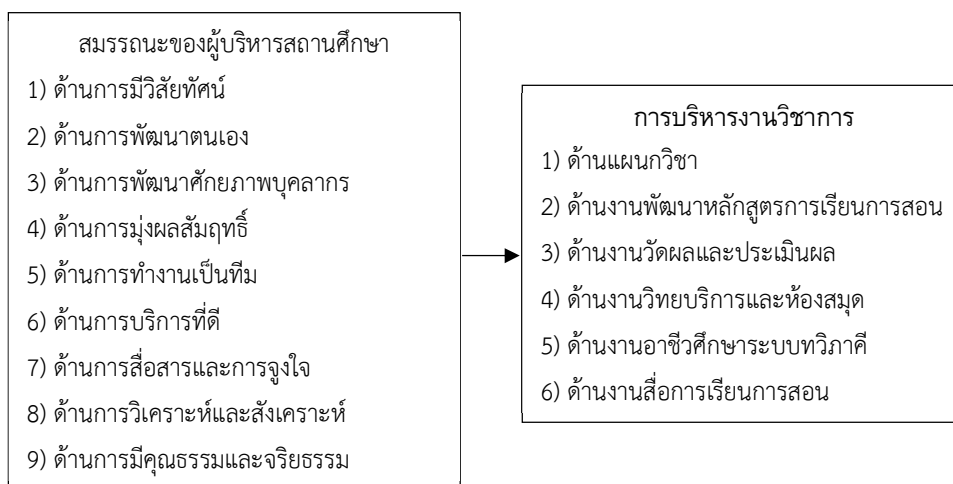
หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา Hoy & Miskel (2010) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน จัดองค์กร สั่งการ ควบคุม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้การบริหารสถานศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและทฤษฎีการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific management) เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพโดยการวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Taylor, 1911) ทฤษฎีการจัดการเชิงบริหาร (administrative management) เน้นการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ตามแนวคิดของ Fayol (1949) ส่วนทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการเปลี่ยนแปลงองค์กร (Bass, 1985) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ระดับโรงเรียน (Conley, 1993) ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา การบริหารหลักสูตรอาชีวศึกษา การบริหารจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การบริหารความร่วมมือกับสถานประกอบการ การบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบในการนำและจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา มีหน้าที่ในการวางแผน จัดองค์กร นำ และควบคุมการดำเนินงานของสถานศึกษา ส่วนความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ บริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่สำคัญที่ต้องดำเนินการให้มีการจัดทำ พัฒนา และใช้หลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณ และบริหารทั่วไป อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) จัดรูปแบบการศึกษา ม.15 2) จัดกระบวนการศึกษา ม. 24-30 3) บริหารจัดการศึกษา 4 ด้าน ม. 39 ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะการสื่อสาร มีคุณธรรมจริยธรรม

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะ แนวคิดสมรรถนะเริ่มได้รับความนิยมในวงการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ความหมายของสมรรถนะ คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้ดี ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) คุณลักษณะ (attributes) สำหรับประเภทของสมรรถนะประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (core competencies) สมรรถนะตามสายงาน (functional competencies) สมรรถนะประจำตำแหน่ง (managerial competencies) ดังนั้นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาต้องประกอบด้วย ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการ การสื่อสาร การพัฒนาตนเอง ความสำคัญของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยองค์ประกอบของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูจำนวน 450 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูจำนวน 210 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 54 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการพัฒนาตนเอง 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 4) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม 6) ด้านการบริการที่ดี 7) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ 8) ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ 9) ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560)

5 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแผนกวิชา 2) ด้านงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) ด้านงานวัดผลและประเมินผล 4) ด้านงานวิทยบริการและห้องสมุด 5) ด้านงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 6) ด้านงานสื่อการเรียนการสอน ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560)

5 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารงานวิชาการ ในระดับน้อยที่สุด

ในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยศึกษาใน 9 ด้าน ดังนี้ 1.1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 1.2) ด้านการพัฒนาตนเอง 1.3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 1.4) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 1.5) ด้านการทำงานเป็นทีม 1.6) ด้านการบริการที่ดี 1.7) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ 1.8) ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ 1.9) ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม และศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดยศึกษาใน 6 ด้าน ดังนี้ 1.1) ด้านแผนกวิชา 1.2) ด้านงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 1.3) ด้านงานวัดผลและประเมินผล 1.4) ด้านงานวิทยบริการและห้องสมุด 1.5) ด้านงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 1.6) ด้านงานสื่อการเรียนการสอน

2) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถาม และเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3) กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรจำนวน 90 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถามตอนที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 ข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการ จำนวน 36 ข้อ

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 90 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ให้มีความถูกต้อง และความชัดเจนในข้อคำถาม โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

6) วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ของคำถามแต่ละข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าคุณค่าคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ โดยใช้เกณฑ์ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ (สายทิพย์ ยะฟู, 2560) ดังนี้

ให้คะแนน + 1 หมายถึง แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา

7) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งข้อคำถามเดิมมี 90 ข้อ เมื่อผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น ข้อคำถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ทั้ง 90 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 นำข้อคำถามทั้ง 90 ข้อ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8) นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (try out)

9) ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ซึ่งค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตอนที่ 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.96 และตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการ เท่ากับ 0.90

10) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ในระหว่างวันที่ 15-30 พฤศจิกายน 2567

3) ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองและติดตามแบบสอบถามผ่าน Google form โดยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาทั้ง 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมรายด้านและรายข้อโดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนด เกณฑ์การแปลความหมาย ในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย เกณฑ์การแปลระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

4.50 - 5.00 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการในภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ในด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย การบริหารงานวิชาการ ดังนี้

4.50 - 5.00 การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4) วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ระดับความสัมพันธ์

0.70 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

0.30 - 0.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

0.01 - 0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.48	0.30	มาก	8
2	ด้านการพัฒนาตนเอง	4.66	0.28	มาก	1
3	ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.51	0.29	มากที่สุด	5
4	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.44	0.31	มาก	9
5	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.55	0.32	มากที่สุด	3
6	ด้านการบริการที่ดี	4.54	0.31	มากที่สุด	4
7	ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	4.49	0.32	มาก	6
8	ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์	4.49	0.33	มาก	7
9	ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม	4.58	0.33	มากที่สุด	2
ภาพรวม		4.53	0.22	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.22) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.28) รองลงมา คือ ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.33) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.31)

ตารางที่ 2 ระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์

ข้อ	รายการ	ระดับการบริหารงานวิชาการ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านแผนวิชา	4.25	0.30	มาก	6
2	ด้านงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	4.66	0.32	มากที่สุด	2
3	ด้านงานวัดผลและประเมินผล	4.44	0.27	มาก	4
4	ด้านงานวิทยบริการและห้องสมุด	4.39	0.29	มาก	5
5	ด้านงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.69	0.35	มากที่สุด	1
6	ด้านงานสื่อการเรียนการสอน	4.57	0.34	มากที่สุด	3
ภาพรวม		4.50	0.24	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.24) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.32) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านแผนวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.30)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

สมรรถนะของ ผู้บริหารสถานศึกษา	การบริหารงานวิชาการ						r_{xy}
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	
X_1	0.31**	0.21**	0.44**	0.32**	0.17*	0.25**	0.36**
X_2	0.25**	0.25**	0.39**	0.27**	0.20**	0.24**	0.34**
X_3	0.25**	0.31**	0.33**	0.26**	0.25**	0.26**	0.36**
X_4	0.40**	0.30**	0.49**	0.53**	0.28**	0.30**	0.49**
X_5	0.34**	0.35**	0.56**	0.53**	0.27**	0.35**	0.51**
X_6	0.25**	0.27**	0.41**	0.33**	0.26**	0.24**	0.38**
X_7	0.27**	0.28**	0.41**	0.29**	0.32**	0.35**	0.42**
X_8	0.35**	0.43**	0.60**	0.51**	0.38**	0.46**	0.59**
X_9	0.28**	0.27**	0.44**	0.37**	0.29**	0.32**	0.42**
ค่าความสัมพันธ์ (r_{xy})	0.42**	0.42**	0.64**	0.53**	0.38**	0.44**	0.61**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.61$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก ระหว่าง 0.17-0.60 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_8) ($r_{xy} = 0.59$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_5) ($r_{xy} = 0.51$) และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ด้านการพัฒนาตนเอง (X_2) ($r_{xy} = 0.34$)

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถที่แสดงออกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา มีการวางแผน วิเคราะห์ อุปสรรคของการทำงานเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรภุช เวียงสมุทร และพรทิพา ชนะโยธา (2566) ได้วิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวม

อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เป็นรายด้านจากผลการวิจัยทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการกำหนดทิศทางหรือแนวทาง เป้าหมายและรายละเอียดของพันธกิจที่ชัดเจน โดยวิเคราะห์จากจุดแข็ง จุดอ่อน วิฤกต และโอกาสในการพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรม เป็นที่ยอมรับ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการยอมรับแนวคิดวิธีการใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา และมีการกำกับติดตามการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัมรินทร์ จันทาอ่อน (2557) 2) ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ ก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับงาน มีวิธีการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านในวงวิชาการและวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางานในด้านการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรายุ ศีตีสาร (2566) 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยแก้ปัญหาแก่บุคลากร มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนและให้โอกาสบุคลากรได้พัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้มีโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอยู่เสมอ เพื่อที่มุ่งหวังให้เกิดความรู้ ทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้สถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธวัชชัย แสนดวง (2565) 4) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการแสวงหาความรู้ วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษา มีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ใช้เทคนิคการบริหารงานที่หลากหลายที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จ เพื่อนำพาสถานศึกษาไปยังเป้าหมายที่วางไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของจตุรฤช เวียงสมุทร และพรทิวา ชนะโยธา (2566) 5) ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการส่งเสริมความสามัคคีในสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ประสานความสัมพันธ์อันดี พร้อมทั้งสนับสนุน ให้กำลังใจ ยกย่องในเกียรติบุคคลในโอกาสที่เหมาะสม ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทุกฝ่ายในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การนำพาสถานศึกษาไปยังเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา อภิรมยานนท์ และปัญญารัฐภูมิ จันทร์กอง (2566) 6) ด้านการบริการที่ดี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงถึงความสามารถในการให้บริการด้วยความเต็มใจ ตั้งใจ มีการศึกษา ความต้องการของครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชนในการจัดระบบการให้บริการ มีการประเมินผลการให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และปรับปรุง พัฒนา ระบบบริการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา อภิรมยานนท์ และปัญญารัฐภูมิ จันทร์กอง (2566) 7) ด้านการสื่อสารและการ जुใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการสื่อสารด้วยการพูดและการเขียนโต้ตอบในสถานการณ์ต่าง ๆ การโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วย ยอมรับ คล้อยตาม การสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยี รับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรองถึงความถูกต้องและน่าเชื่อถือ มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์เพื่อการทำงานเป็นทีม สามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานของสถานศึกษาไปสู่ผู้ปกครอง ชุมชน ได้ทันเวลาด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มช่องทางในการสื่อสาร อาทิ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยา บุญเย็น และณิรดา เวชญาลักษณ์ (2564) 8) ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความสามารถในการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล จัดองค์ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ แล้วแยกประเด็นเป็นส่วนย่อยตามหลักการ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์

สภาพปัญหา โดยนำความรู้จากเทคโนโลยีมาแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบมีการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน นำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา นำแนวทางในการแก้ปัญหาที่กำหนดขึ้นมาใช้ เพื่อพัฒนาการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของราตรี วงศ์รัตนจันทร์ (2558) 9) ด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงาน รักษาระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตา กรุณา มีศีลธรรม รู้จักยับยั้งชั่งใจและรู้จักการควบคุมอารมณ์ มีเหตุผลในการตัดสินใจ มีความยุติธรรมและวางตัวเป็นกลาง มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรชต กฤตธรรมวรรณ และคณะ (2565)

2. การบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือโดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา วงศ์กระจำ (2567) ด้านแผนกวิชาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนกวิชาในฐานะเป็นผู้นำขององค์กร ซึ่งผู้บริหารได้ให้ความเอาใจใส่ ดูแลครูในแผนกวิชาส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สนับสนุนและให้โอกาสในความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ตลอดจนเป็นที่ปรึกษา จึงส่งผลทำให้ครูรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความสำคัญ ทำให้เกิดบรรยากาศของการทำงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสฤติย เทศาราช และคณะ (2563) ด้านงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญแล้วยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผน เพื่อใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ หลักสูตรใหม่ อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากรรวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษา ดังนั้น การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย นอกจากนั้นสถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552) ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา ด้านงานวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีการวัดผลและประเมินผลเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนว่าได้รับผลแค่ไหน เพียงไร หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร จำเป็นต้องมีการวัดผลประเมินผลการเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสฤติย เทศาราช และคณะ (2563) ด้านงานวิทยบริการและห้องสมุด อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการตัดสินใจในการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด โดยให้ครูได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องสมุด เป็นแหล่งวิทยากร สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีห้องสมุดไว้คอยบริการให้ความสะดวกแก่ผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี ห้องสมุดยังเป็นที่เก็บรวบรวมอุปกรณ์ทั้งหลายเอาไว้รวมกัน ได้แก่ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อทัศนอุปกรณ์ หนังสือ วารสาร โดยที่มีบรรณารักษ์ได้คอยให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการของห้องสมุดให้มีความสุขต่อการเรียนรู้ สนองตอบต่อทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสฤติย เทศาราช และคณะ (2563) ด้านงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาวิชาชีพให้แก่ ผู้เรียน โดยความร่วมมือระหว่าง 2 องค์กร คือ สถานศึกษาทำหน้าที่สอนภาคทฤษฎีและการปฏิบัติงานเบื้องต้น และสถานประกอบการทำหน้าที่ฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนจากสถานการณ์จริงให้เป็นไปตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557) ด้านงานสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้

ความสำคัญด้านสื่อการเรียนการสอน เพราะสื่อมีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนหรือการสอนของครูให้ดีขึ้น โดยแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ สื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนการสอน สื่อไม่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อทัศนศึกษา เครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพยนตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552) ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย สามารถสรุปความรู้ใหม่ที่ได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ ที่แสดงออกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้การขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา มีการวางแผน วิเคราะห์ อุปสรรคของการทำงานเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือโดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในทางบวก โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารในด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมีความสำคัญมาก เนื่องจากสามารถช่วยในการวางแผนและปรับปรุงการทำงานในด้านต่าง ๆ รวมถึงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยได้

กล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะของผู้บริหารฯ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารฯ ต้องเก่งทั้งงานและเก่งคน การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม และการวางแผนที่รอบคอบคือ หัวใจของการบริหารงานวิชาการ อันเป็นภารกิจหลัก การบริหารงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีที่สุด เก่งคิดวิเคราะห์ บริหารงานเยี่ยม มีสมรรถนะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ของผู้บริหารฯ มีผลบวกสูงสุดต่อการบริหารงานวิชาการผู้บริหารฯ ที่วิเคราะห์เก่ง จะวางแผนและปรับปรุงงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อนำไปปฏิบัติในหน้าที่ของตนเอง ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการและทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้น ถ้าผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานวิชาการอย่างจริงจัง จะส่งผลให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนา สิ่งที่สำคัญก็คือ มีหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสภาพสังคมในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ เช่น การบริหารทรัพยากรบุคคล การสนับสนุนจากชุมชน หรือปัจจัยทางวัฒนธรรมองค์กร

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารและผลลัพธ์ทางการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบในมิติที่กว้างขึ้น

2.3 ควรเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของสมรรถนะผู้บริหารในสถานศึกษาต่างประเภท เช่น โรงเรียนทั่วไปและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อค้นหาความแตกต่างหรือแนวทางเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับแต่ละประเภท

เอกสารอ้างอิง

- กัญญานิษฐ์ ขุนประดิษฐ์. (2562). การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จตุรฤช เวียงสมุทร และพรทิพา ชนะโยธา. (2566). สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 3(3), 158-169.
- จิรายุ ศีตีสาร. (2566). การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธวัชชัย แสนดวง. (2565). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรวลี ตรีประภากร. (2564). สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิริยา บุญเย็น และณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(2), 385-399.
- รชต กฤตธรรมวรรณ, ประกฤติ พูลพัฒน์ และธีรเดช ชื่นประภาณุสรณ์. (2565). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนนทบุรี. วารสาร มจร อุบลบริหารศน์, 7(1), 721-734.
- ราตรี วงศ์รัตนจันทร์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ลัดดา วงศ์กระจ่าง. (2567). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคความปรกฏิดไปที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาชีพของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วรรณภา อภิรมยานนท์ และปัญญารัฐนันท์ จันทรวงศ์. (2566). สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 10(2), 32-41.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566) *ระบบประกาศผลและรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอาชีวศึกษา*. สืบค้น 1 มีนาคม 2567 จาก <https://allnetresult.niets.or.th/VNET/AnnouncementWeb/login.aspx?ReturnUrl=%2fVNET%2fAnnouncementWeb%2fMainSch%2fMainSch.aspx>.
- สถิตย์ เทศราช, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม, อมรทิพย์ เจริญผล, มัธยม เรืองแสน และปาริชาติ สุภูมิรส. (2563). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ใน *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)”* 29 พฤษภาคม 2563 หน้า 277-287. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). *การวิจัยการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา*. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2567 จาก <https://online.anyflip.com/ikfhy/avdh/mobile/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารอาชีวศึกษาจังหวัดและอาชีวศึกษาภาค*. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). *ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา*. (ฉบับที่ 2). สืบค้น 10 พฤษภาคม 2567 จาก <https://vec.go.th/Default.aspx?TabId=6276&ArticleId=40477&language=th-TH>.
- อัมรินทร์ จันทาอ่อน. (2557). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press.
- Conley, D. T. (1993). *Who Governs Our Schools?: Decentralization and School Restructuring*. Jossey-Bass.
- Fayol, H. (1949). *General and industrial management*. (Storrs, C. Trans.). Pitman.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). *Educational administration: Theory, research, and practice*. (8th ed.). McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Taylor, F. W. (1911). *The principles of scientific management*. Harper & Brothers.